

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

MIEJSCOWA miesięcznie: bez dostawy do domu 4 80 — z dostawą 5 30 — ZAMIEJSCOWA miesięcznie z przesyłką pocztową 5 30 — ZAGRANICĄ 7 00 Zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej PO-
POLUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

Cena numeru 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: ul. Karmelicka 2
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21 17
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

O kulturę Lwowa.

Lwów ma stare tradycje kulturalne. Nie mówimy już o czasach dawnych, o epoce dawnej Rzeczypospolitej, bo sprawy te są aż nazbyt dobrze znane z prac Łozińskiego, Czołowskiego, Jaworskiego i in. „Leopolis mater ingeniorum, macierzą talentów zwane miasto” — pisze prof. Fischer w pracy „O ofiarności Lwowa na cele kulturalne” — pełniąc, jak żadne inne, ogrom zadań dziejowych, nie zapomniało nigdy o kulturalnych celach. W księgach rachunków miejskich z zamierzanych czasów spotykamy wzmianki o datkach, udzielanych studentom lwowskim na studia dalsze, o nagrodach „dukatowych” dla wybitniejszych autorów za prace, poświęcone gminie Lwowa. Ale nie o czasy zamierzchnie nam idzie.

Wystarczy wspomnieć tylko wiek XIX i XX, i ostatnie lata przed wojną. Przecież na gruncie Lwowa wyrastają tak wspaniałe fundacje, jak Ossolineum, z całym legionem swoich ofiarodawców i pomnożycieli, jak Biblioteka Baworowskich, Biblioteka Dzieduszyckich, Muzeum Dzieduszyckich, wreszcie pierwszorzędną już dzisiaj i ogromne Zbiory Miejskie, pod które rzucali fundamenty Tadeusz Rutowski, Bolesław Orzechowicz i ich stróż najwytrwalszy, Aleksander Czołowski.

Zbiory miasta Lwowa, stworzone z małych zaczątków, a składające się dzisiaj z takich członów, jak Muzeum Króla Jana III, Zbiory Orzechowicza i Łozińskiego, Muzeum Przemysłowe, Galeria obrazów, Archiwum miejskie — to żywy dowód nieprzerwanej wielkiej tradycji municipium lwowskiego w tworzeniu niezniszczalnych pomników kultury.

Nie wspominamy innych znamienitych wysiłków prywatnych, jak fundacji Skarbkowskiej (z Teatrem), zapisów Ponińskiego i Dąbcańskiej, różnych fundacji mieszczkańskich itd.

Pragniemy ograniczyć się w tej chwili do „miasta”, do władz autonomicznych Lwowa, Rady Miejskiej, i magistratu. Otróż historyk stwierdzić tu musi bezstronnie, że czynniki te przez długie lata kładły zawsze w miarę możliwości — wagę jak największą na sprawy oświaty i kultury, że zdawały sobie przeważnie w całej pełni sprawę z doniosłości tych dziedzin życia narodowego.

Obywatel Lwowa, mieszczanin lwowski, chociaż nieraz sam nieuczestniczący w tych sprawach, miał to jakby w krwi po swoich przodkach: że o sprawy ducha dbać należy niemniej, niż o sprawy materialne, a czasem nawet więcej. Zdarzały się wyjątki, ale prawie że nie było przykładu, ażeby jakaś godziwa i poważna inicjatywa kulturalna, rzucona przed oczy Rady Miejskiej, klubów mieszczkańskich i innych, nie znalazła tam większości i serdecznej aprobaty.

A jeśli na czele miasta stali nawet niekiedy ludzie „o ciśniejszych horyzontach kulturalnych”, to zawsze znalazł się ktoś, kto ich umiał mądrze inspirować i zachęcać do popierania kulturalnych przedsięwzięć.

Przyszła wojna i długie czasy wojenne. Miasto zubożało, wypróżniły się kasy miejskie, bo żywiły i podtrzymywały całe rzesze ludności nieraz przez długie miesiące.

Lwów przestał być stolicą wielkiej

Król Aleksander pragnie powrotu do normalnych stosunków.

Wywiad z dziennikarzem angielskim.

Wiedeń, 25 stycznia. (PAT). Dzienniki donoszą z Londynu, że król Aleksander oświadczył białogrodzkiemu sprawozdawcy Biura Reutersa co następuje: Staralem się uniknąć wkroczenia na drogę obecnej formy rządów, lecz zostało mi takie jedyne wyjście. Chcę powrotu do stosunków normalnych, o ile prace reorganizacyjne to umożliwią. Jednakże najpierw muszę usunąć z drogi wszystkie przeszkody oraz uporządkować stosunki stronnictw, których główną troską było sianie niezgody i wywoływanie niesnasek. W dalszym ciągu król oświadczył, że pragnie dotrzymać wszystkich międzyna-

rodowych układów i unikać wszelkich wojen, któreby były narodowym i międzynarodowym nieszczęściem. Dążeniem mojem — oświadczył król — jest kroczyć po drodze pokoju i uporządkowania spraw wewnętrznych.

Białogród, 25 stycznia. (PAT). Zgodnie z postanowieniem art. 3 ustawy o ochronie państwa, prefektura białogrodzka przystąpiła do rozwiązania serbskich partii: radykalno-demokratycznej i agrarnej oraz zajęcia ich archiwów. Jednocześnie opieczętowano lokal miejscowego komitetu niezależnej partii demokratycznej.

Podpisanie nowej konwencji niem.-sowieckiej.

Moskwa, 25 stycznia. (PAT). W dniu dzisiejszym Litwinow i ambasador niemiecki von Dirksen podpisali konwencję między Z. S. S. R. a Niemcami w sprawie procedury pojednawczej. Konwencja ta podpisana została w rezultacie wymiany not dołączonych do paktu o nieagresji z dnia 24 kwietnia 1926. Przewiduje ona utworzenie komisji pojednawczej. Weźmie w niej udział po dwóch przedstawicieli każdej stro-

ny. Komisja zbierać się będzie raz do roku, a w razie potrzeby będzie mogła być zwołana na sesję nadzwyczajną, na żądanie jednej ze stron. Konwencja ta przedstawiona zostanie do ratyfikacji, a tekst jej będzie ogłoszony w najbliższej przyszłości. Rokowania w sprawie zawarcia konwencji rozpoczęte zostały w grudniu z. r., zakończono je zaś po przybyciu Dirksena do Moskwy.

Kłeska głodu w Chinach.

Londyn, 25 stycznia. (PAT.). Agencja Reutersa donosi z Pekinu o kłesce głodu, szerzącej się w prowincji Szan Si, w szczególności w mieście Saratsi i jego okolicach. Według otrzymanych nieścisłych jeszcze cyfr, liczba zmarłych z głodu jest tak wielka, że ekspedycja ratunkowa, wysłana do tego miasta, nie nadąza grzebać trupów. Władze poleciły wobec tego, wykopać za miastem jeden wielki grób, do którego wrzucane są trupy, przysypywane ciężkimi warstwami ziemi. Jednak

i ta akcja nie jest wystarczająca. Trupy wywożone są poza miasto i rzucane na stos, gdzie pożerane są przez zgłodniałe psy i wilki. W ubiegłym tygodniu zebrano z ulic miasta 40 trupów, które rzucono na pożarcie wilkom. Głód popchnął ludność do desperackiego czynu organizowania band zbrojnych, które plondrują wieś okoliczną, torturując włościan w poszukiwaniu mąki i chleba. W ten sposób opuściło miasto przeszło 3.000 osób, zorganizowanych w szajki bandyckie.

prowincji zaborczej, ostał się jednym z największych miast Polski, ale bądź co bądź miastem prowincjonalnym, wojewódzkim, i to kresowem, dalekiem od centrów umysłowego życia Polski. Zaczął przybierać jakby charakter miasta bardziej handlowo-przemysłowego (Targi Wschodnie!).

I oto poczęły się zjawiać opinie, że Lwów pod względem kulturalnym, umysłowym, upada, że się cofa i prowincjonalizuje. Pewnie, że nie osiągnęliśmy jeszcze przedwojennego tempa ruchu umysłowego i literackiego, jakie tu niedługo kwitło, wywołując zainteresowanie i podziw innych ziem polskich. Składa się na to wiele, różnych czynników, które może omówimy kiedyś indziej.

Stwierdzić jednak należy z radością, że praca w tym kierunku się wzmacnia, że nie ustaje, i że municypalność Lwowa zaczyna znowu przodować pod tym względem bardzo znacznie i gorliwie.

Przyczynia się do tego cały zestrój czynników, decydujących dzisiaj w mieście: na czele miasta stoją ludzie światli, którym nie trzeba tłumaczyć ważności zagadnień kulturalnych; w

skład Rady Przybocznej wszedł szereg dzielnych i rozumnych jednostek, mających głębokie odczucie dla spraw oświaty i kultury; mieszczaństwo lwowskie przykłada się z całym zapalem i zrozumieniem rzeczy do podniesienia poziomu kulturalnego miasta; wreszcie sekundują tym sprawom starzy weterani pracy kulturalnej naszego grodu, urzędnicy miejscy, prawnicy i nieprawnicy, z dyrektorem Czołowskim i jego sztabem pomocniczym na czele.

Na osobną wzmiankę zasługuje działalność Komisji oświatowej, kierowanej wprawną dłońią człowieka tej miary, co profesor Konstanty Chyliński.

A plony? Znamy je wszyscy: Nagroda literacka i naukowa miasta Lwowa, akcja za budowę Domu Żołnierza Polskiego i za kursami dla żołnierzy-analfabetów, konserwacja Panoramy Raclawickiej, prace archiwalne i publikacje naukowe miejskie, przejęcie biblioteki śp. Jana Kasprowicza, rozbudowa wszystkich Zbiorów Miejskich, projekt otwarcia Muzeum Historycznego w Czarnej Kamienicy, ożywienie Miejskiego Muzeum Przemysłowego

ZJAZD PREZESÓW OKR. URZ. ZIEMSKICH.

Warszawa, 25 stycznia. (PAT). Dnia 25 b. m. rozpoczął się w gmachu Ministerstwa Reform Rolnych, w obecności Ministra Staniewicza i prezesa Banku Rolnego Ludkiewicza, zjazd prezesów Okręgowych Urzędów Ziemskich. Zjazd zagał Minister Staniewicz, poczem naczelnik wydziału Maleszkiewicz omówił wykonanie planu prac scaleniowych w r. 1928, w którym to roku scalono 325.000 ha, oraz przedstawił plan tych prac na r. 1929, przewidujący skomasowanie około 420.000 ha. Następnie zjazd przystąpił do omówienia prac serwitutowych na rok 1929 oraz wykonania planu parcelacyjnego na tenże rok. W dniu jutrzejszym dalszy ciąg obrad.

ROKOWANIA HANDLOWE POLSKO - NIEMIECKIE.

Berlin, 25 stycznia. (PAT). „Berl. Tageblatt” donosi, że niemiecka nota, zawierająca odpowiedź na ostatnie pismo przewodniczącego delegacji polskiej, Ministra Twardowskiego, w sprawie koncesji polskich na niemieckie towary przemysłowe, znajduje się obecnie w przygotowaniu i w najbliższych dniach przyszłego tygodnia przesłana zostanie do Warszawy.

NIEMCY — A RATYFIKACJA PAKTU KELLOGA.

Berlin, 25 stycznia. (PAT). Rada państwa Rzeszy na posiedzeniu czwartkowym przyjęła projekt ustawy ratyfikującej pakt Kelloga. Ustawa ta dziś została przesłana Reichstagowi.

ROZWIĄZANIE KWESTJI RZYMSKIEJ — W NAJBLIŻSZYM CZASIE?

Rzym, 25 stycznia. (PAT). Wedle informacji, pochodzących od kilku osób kompetentnych, rozwiązanie kwestji rzymskiej ma nastąpić już w najbliższym czasie. Niemniej jednak Ojciec św. nie poweźmie żadnej ostatecznej decyzji, nie poznawszy w tej mierze opinii świata katolickiego. Jak zapewniają, ks. Jezuita Tacchiventuri odbył dłuższą rozmowę z Mussolinim.

wraz z Kursami fachowcami, przygotowania do udziału w Wystawie Poznańskiej, zamiar budowy nowych szkół miejskich i Szkoły dla dzieci upośledzonych umysłowo — oto niektóre tylko, najważniejsze pozycje.

Osobno podkreślić należy postanowienie utworzenia wielkiej Biblioteki Publicznej Lwowa, (która wciąż ogarnia nowe zbiory), zamiar prawdziwie mecenasowski i godzien wysokiego uznania.

A pozatem wszystkim: otwarcie dłoń dla spraw, przedsięwzięć i zamiarów kulturalnych, częste wspomaganie odpowiednimi subsydjami nauki, literatury czy sztuki.

Miasto Lwów — wraca powoli, ale konsekwentnie, do dawnej swojej roli: pomnożyciela kultury zachodniej, polskiej, na kresach.

I dlatego nie narzekajmy na „upadek kulturalny” Lwowa, ale wierząc, że za temi pięknymi początkami, pójdzie dalsza wytrwała praca wielu lat — nabierzmy dobrej otuchy i jasno popatrzmy w przyszłość!

